

Kunnan tehtävät ja vastuu vesihuollossa

Vesiosuuskunnat, kuntien
vesihuoltolaitokset ja kunnat -opas

Esityksen sisältö

- Vesihuoltolain velvoitteet
- Vesihuollon kehittäminen
- Vesihuollon järjestäminen
- Toiminta-alueen vahvistaminen

Vesihuoltolaki

- Vesihuoltolaki (119/2001) määrittelee kunnan vastuut ja velvollisuudet vesihuollossa
- Kunnan vastuulla on
 - » Vesihuollon kehittäminen (5 §)
 - » Vesihuollon järjestäminen (6 ja 7 §)
 - » Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen vahvistaminen (8 §)
- Lisäksi
 - » Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen päättää liittämismvelvollisuudesta vapauttamisesta
 - » Toimivaltainen toimielin päättää kunnan vesihuoltolaitoksen taksasta ja yleisistä toimitusehdoista
- Valtuuston omistajaohjaus: vesihuollon järjestämistavat ja organisointi

Vesihuollon kehittäminen

- Kunnan tulee kehittää vesihuoltoa alueellaan yhdyskuntakehitystä vastaavasti
- *Kunnan* on laadittava alueelleen vesihuollon kehittämissuunnitelma
 - » Yhteistyössä alueella toimivien vesihuoltolaitosten kanssa
- Vaikka suunnitelma ei ole sitova, se on tärkein tulevaisuuden vesihuoltoratkaisujen suunnittelun työkalu

Vesihuollon kehittämissuunnitelma

- Suunnitelmassa käsitellään sekä vesihuoltoverkostojen piiriin kuuluvien että niiden ulkopuolisten alueiden vesihuollon kehittämistä
 - » Verkostolaajennusten eli toiminta-alueiden laajentamisen arviointi
 - » Tarpeet kiinteistökohtaisten järjestelmien kehittämisessä
- Lainsäädännössä ei tarkkoja sisältövaatimuksia suunnitelmalle → joustava suunnittelun väline

Vesihuollon kehittämissuunnitelma

- Lähtökohtana vesihuollon kehittämisessä ovat alueiden käytön tarpeet → maankäytön suunnittelun osallistuminen kehittämissuunnitelman laadintaan ensiarvoisen tärkeää
- Kehittämissuunnitelma on omistajaohjauksen väline → valtuusto hyväksyy kehittämissuunnitelmaan kirjatut tavoitteet vesihuollon kehittämisessä

Vesihuollon järjestäminen

- Kunta on velvollinen ryhtymään toimenpiteisiin vesihuoltopalveluiden saatavuuden turvaamiseksi mikäli
 - » Suurehkon asukasjoukon tarve tai
 - » Ympäristön- tai terveydensuojelulliset syyt sitä vaativat: esimerkiksi jäteveden vaikutukset läheiseen vesistöön tai kaivoveden liian korkea arseenipitoisuus
- Useimmiten järjestämisvelvollisuus täytetään ryhtymällä toimenpiteisiin keskitettyjen vesihuoltoverkostojen rakentamiseksi alueelle sekä sisällyttämällä alue vesihuoltolaitoksen toiminta-alueeseen

Vesihuollon järjestäminen

- Järjestämisvelvollisuus voidaan joissakin tilanteissa (harvoin) täyttää myös muilla tavoin kuin sisällyttämällä alue vesihuoltolaitoksen toiminta-alueeseen → kiinteistökohtaisten järjestelmien tukeminen
- Vesihuoltolain 7 §:ssä määritellään alueet, joissa **vesihuollon järjestämiselle ei ole muita vaihtoehtoja** kuin alueen sisällyttäminen vesihuoltolaitoksen toiminta-alueeseen eli saattaminen keskitettyjen vesihuoltoverkoston piiriin

Vesihuollon järjestäminen vesihuoltoverkoston ulkopuolisilla alueilla

- Vesihuoltoverkoston ulkopuolisella alueella vesihuolto toteutetaan kiinteistökohtaisin ratkaisuin
 - » Keskitettyihin verkostoihin liittyminen on aina ensisijainen vaihtoehto, kun se on mahdollista
- Kunta ohjaa vesihuoltoverkoston ulkopuolisten alueiden vesihuoltoa esimerkiksi määräysten kautta
- Määräyksiä jätevesien käsittelystä voidaan antaa
 - » Yleiskaavassa, asemakaavassa
 - » Ympäristönsuojelumääräyksissä (käsittelyvelvoitteet)
 - » Terveystoimintamääräyksissä
 - » Rakennusjärjestyksessä (rakentamistavat)
 - » Jätehuoltomääräyksissä (lietteiden käsittely)

Vesihuoltoverkoston laajentaminen

- Pääperiaate: Vesihuoltoverkostat rakennetaan alueille, joissa toteutuu vesihuollon järjestämisvelvollisuus (VHL 6 ja 7 §)
- Laajennukset suunniteltava ja arvioitava etukäteen: **VESIHUOLLON KEHITTÄMISSUUNNITELMA**
 - » Maankäytön suunnittelu
 - » Ympäristön- tai terveydensuojelulliset syyt *edellyttävät* keskitettyjä vesihuoltoverkostoja
 - » Varmistetaan vesihuoltolaitosten toimintaedellytykset

Vesihuoltoverkostojen laajentaminen - toimintaedellytykset

- Suunnitteluvaiheessa tulee varmistaa vesihuoltolaitokset tekniset ja taloudelliset toimintaedellytykset, kuten:
 - » Alueen asukaspohjan tarkastelu ja sen ennakoitu kehittyminen
 - » Verkostojen rakentamis- ja ylläpitokustannukset liittyjää kohden
 - » Tekninen toimivuus

Toteuttajataho vesihuoltoverkoston laajennushankkeissa

- Verkostolaajennukset pitäisi rakentaa olemassa olevan vesihuollon toimijan toimesta
 - » Kunnallinen vesihuoltolaitos
 - » Vesiosuuskunnat
- Suomessa toimii 1500 vesihuoltolaitosta → tarve selkeyttää vesihuoltokenttää
 - » Suuremmissa yksiköissä ammattimaisuus paranee → turvallisemmat vesihuoltopalvelut, talous vahvemmissa kantimissa
- Omistajaohjauksen näkökulma: minne kunnan vesihuoltolaitoksen kannattaa laajentaa verkostoja, niin että rakentaminen on taloudellisestikin kestävällä pohjalla?

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alue

- Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen **vahvistaa kunta**
 - » Mikäli toiminta-alue ulottuu useamman eri kunnan alueelle, kukin niistä hyväksyy sen osaltaan
- **Kullekin vesihuoltolaitokselle** määritellään yksi toiminta-alue, jossa yksilöidään verkostojen piiriin saatettavat alueet
 - » Vesijohto-, viemäri-, ja hulevesiviemäriverkostojen piiriin saatettavat alueet voivat olla erilaajuisia
 - » Päätökseen kirjataan lisäksi tavoitteellinen aikataulu

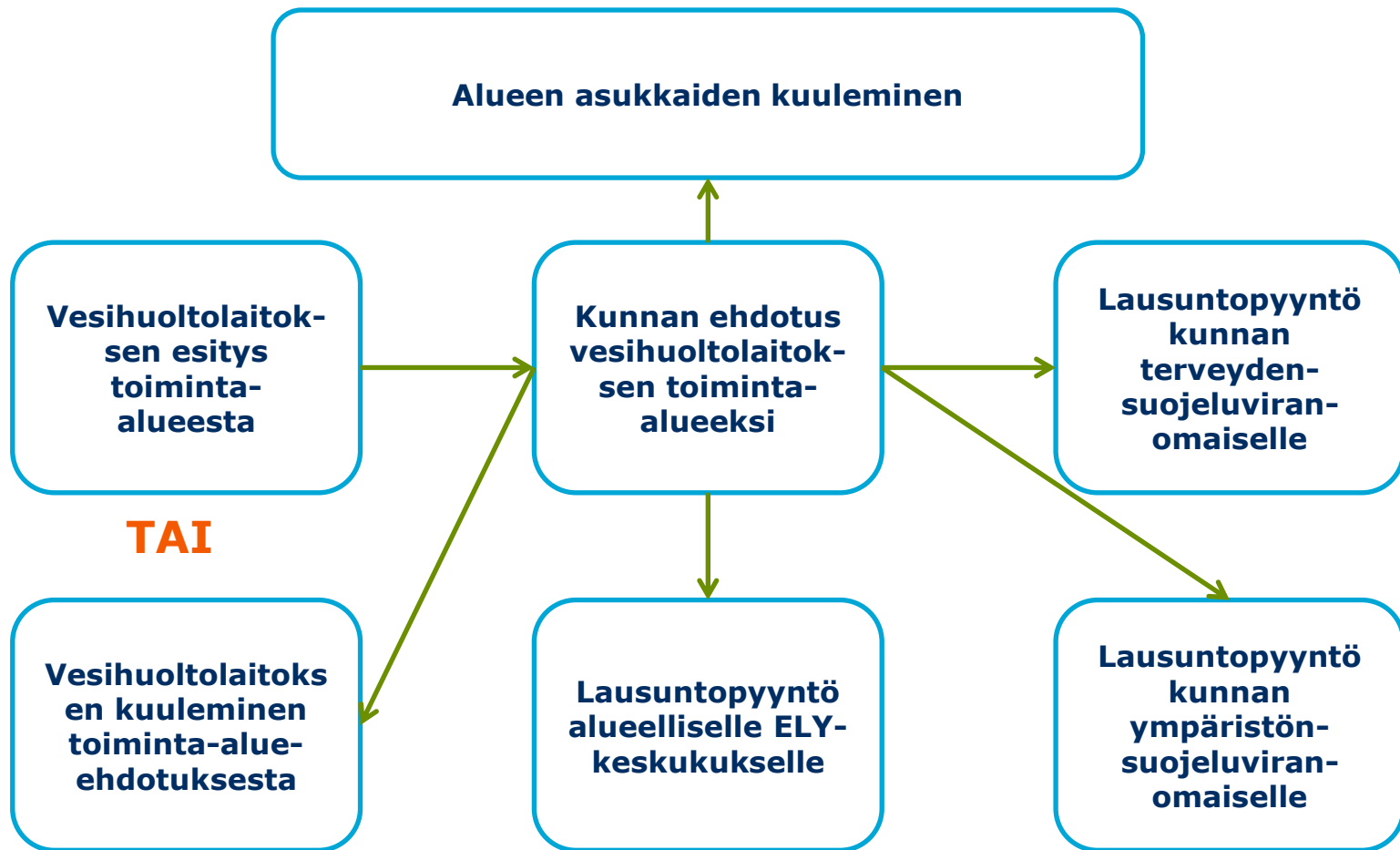
Vesihuoltolaitoksen toiminta-alue

- Toiminta-alue rajataan vesihuollon järjestämisvelvollisuuden perusteella
- Toiminta-alueen tulee toisaalta olla sellainen, että vesihuoltolaitos kykenee huolehtimaan vesihuollosta taloudellisesti ja asianmukaisesti (Vesihuoltolaki 8 §)
- Sekä vesihuollon järjestämisvelvollisuuden että vesihuoltolaitoksen näkökulmat
 - » Mikäli vesihuoltolaitos ei pysty huolehtimaan vesihuollosta taloudellisesti toiminta-alueellaan, voi kunnalle aiheutua kustannuksia

Toiminta-alueen vahvistaminen

- Vesihuoltolaitos tekee kunnalle toiminta-alueesityksen TAI
- Kunta tekee itse toiminta-alue-esityksen → vesihuoltolaitosta kuultava
- Toiminta-alue-esityksestä on pyydettävä lausunto alueelliselta ELY-keskukselta, kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta sekä kunnan terveydensuojeluviranomaiselta
- Toiminta-alueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajille ja haltijoille on varattava tilaisuus tulla kuulluksi → vähintään ilmoittaminen alueella luetussa lehdessä

Toiminta-alueen vahvistaminen

Toiminta-alueen velvoittaa vesihuoltolaitosta ja kiinteistöä

- Toiminta-alue velvoittaa vesihuoltolaitosta
 - » Vesihuoltolaitos huolehtii vesihuollosta toiminta-alueellaan toiminta-alueen hyväksymispäätöksen mukaisesti (Vesihuoltolaki 9 §)
 - » Vesihuollosta on huolehdittava vesihuoltolain mukaisesti → maksut, talous, ylläpito, talousveden laatu, sopimukset, vahingonkorvaukset ym.
- Toiminta-alueella sijaitsevan kiinteistön on liityttävä toiminta-aluepäätöksen mukaisesti vesihuoltolaitoksen verkostoihin -
liittämisvelvollisuus

Toiminta-aluerajauksen merkitys

- Toiminta-alue-esitystä on arvioitava kriittisesti
 - » Pystyykö vesihuoltolaitos huolehtimaan vesihuoltopalveluista?
 - » Onko toiminta-alueella sijaitsevat kiinteistöt tarpeen liittää verkostoihin?
- Kunnan velvollisuutena on huolehtia, että kiinteistöt, joiden vesihuoltopalveluiden toteuttaminen terveyden- ja ympäristönsuojelulliset näkökohdat huomioon ottaen vaatii keskistettyjä vesihuoltoverkostoja, sisällytetään toiminta-alueisiin
 - » Kiinteistön omistaja ei aina itse tunnista tarvetta

Vesihuoltolaitoksen toiminta toiminta-alueen ulkopuolella

- Vesihuoltolaitos voi tarjota palveluita myös toiminta-alueen ulkopuolisilla alueilla → Toiminta-alueen määrittäminen ei ole kaikissa tapauksissa välttämätöntä!
- Mikäli toiminta-alue ei rajata, on riittävä liittyjämäärä varmistetta *etukäteen* kirjallisten sopimusten kautta
 - » Suunnitteluvaiheessa selvitettävä todellinen liittymishalukkuus

Lisätietoja:

Projekti-insinööri Henna Luukkonen

Suomen Kuntaliitto

henna.luukkonen@kuntaliitto.fi

0503428075

